

نگاه

مرور زمان در جرایم تعزیری قابل گذشت



شاپور اسماعیلیان حقوق‌دان

● مقررات آیین دادرسی کیفری جدید راجع به مرور زمان در جرایم تعزیری قابل گذشت یکی از مباحث مهم است؛ جرایمی که جز با شکایت شاکی خصوصی، تعقیب جزایی متهم شروع نمی‌شود و در صورت گذشت او در هر مرحله از مراحل رسیدگی با اجرای حکم، قرار موقوفی تعقیب و با موقوف‌الاجرا ماندن حکم جزایی صادر می‌شود. بنابراین عدم اعلام شکایت شاکی خصوصی در جرایم تعزیری قابل گذشت، یکی از موانع تعقیب جزایی و گذشت وی از جهات سقوط مجازات با دعوی عمومی است. بنابر اصل غیرقابل گذشت‌بودن جرایم، مطابق تبصره ذیل ماده ۱۲ قانون آیین دادرسی کیفری جدید، تعیین جرایم قابل گذشت (مانند ترک انفاق یا افتراء) به موجب قانون است. قانونگذار در قانون مجازات اسلامی جدید در ماده ۱۰۶

با رجعت به قانون مجازات عمومی سال ۱۳۵۲ در جرایم تعزیری قابل گذشت، مرور زمان یکساله از تاریخ اطلاع شاکی از وقوع جرم را برای تعقیب کیفری مقرر داشته است. با این تفاوت که در ماده ۴۸ قانون سال ۵۲ مدت مرور زمان شش‌ماهه، در مورد کلیه جرایم قابل گذشت پیش‌بینی شده بود. ماده ۱۰۶ قانون مجازات فعلی، حق شکایت منقصر از جرم را در اینگونه جرایم یکسال از تاریخ اطلاع از وقوع جرم تعیین و تصریح می‌کند مگر اینکه وی تحت سلطه متهم بوده یا به دلیللی خارج از اختیار (مانند محبوس‌بودن و یا قیوقفهری) به قادر به شکایت نباشد که در این صورت، مهلت مزبور از تاریخ رفع مانع محاسبه می‌شود. این ماده در قسمت اخیر خود می‌افزاید: هرگاه متضرر از جرم قبل از انقضای مدت مذکور فوت کند و دلیلی بر صرف‌نظر وی از طرح شکایت نباشد، هر یک از ورئه وی در مهلت شش‌ماه از تاریخ وفات حق شکایت دارد. موضوع بحث در این نوشتار این است که تاریخ وقوع جرم چه زمانی است؟ اصولاً تاریخ وقوع جرم که باید در کیفرخواست دادسرا نیز تصریح شود از نظر مقررات جزایی منشأ آثاری است و تنها در مقوله مرور زمان، تعیین‌کننده نیست. به عنوان مثال، تاریخ وقوع جرم، ملاک تعیین مرجع صلاحیت‌ار برای رسیدگی به جرم و اعمال مجازات قانونی است و هر همین مناسبت که یکی از اصول مسلم پذیرفته‌شده در حقوق جزا قلعه عطفیه‌مباسبق‌نشدن قوانین جزایی است زیرا با توجه به تاریخ وقوع جرم، قانون جزایی حاکم بر نقض عمل ممنوعه جزایی، قابل اعمال است. اما تاریخ وقوع جرم برحسب عنصر مادی معین می‌شود. یکی از مباحث مطرح در حقوق جزای عمومی، طبقه‌بندی جرایم برحسب عنصر مادی است. از نظر طول مدت وقوع، جرم به آنی و مستمر تقسیم می‌شود. منظور از جرم آنی، فعل یا ترک فعلی است که در یک لحظه و یا زمان واقع شود، مثلاً سرقت یا توهین جرم آنی است. همچنین ضرب‌وجرح عمدی جرم آنی است هرچند آثار آن ممکن است در طول زمان ادامه یابد اما در تعریف جرم مستمر گفته می‌شود، عبارت است از ارتکاب فعل یا ترک فعلی که دوام دارد و «مبنی قصد مجرمانه مستمر است»

مانند معامله اموال مسروقه یا ترک انفاق در جرم آنی، مرور زمان از زمانی شروع می‌شود که عمل مجرمانه واقع شده است در حالی که در جرم مستمر مرور زمان از لحظه‌ای شروع می‌شود که جرم به هر علت متوقف و به اصطلاح استمرار قطع شده باشد و تا زمانی که جرم مستمر هر آن واقع شده و ادامه داشته باشد، مرور زمان کیفری آغاز نمی‌شود.

شرق: زنی که شوهرش را با طراحی نقشه‌ای با همدستی دو نفر به قتل رسانده است با تایید دیوانعالی کشور به ۱۵سال حبس محکوم شد.

به گزارش خبرنگار ما، خواهر و برادری مهر سال ۸۹ به ماموران پلیس کرج مراجعه کردند و مدعی شدند پدرشان گم شده است. آنها در شکایت خود به ماموران گفتند: «پدرمان را از سال ۸۶ ندیده‌ایم، او جدا از ما زندگی می‌کرد و سه سال است که از وی بی‌خبر هستیم. وقتی از همسرش سوال می‌کنیم چه اتفاقی افتاده می‌گوید او به خارج سفر کرده است».

فرزندان این مرد توضیح دادند: «سال ۸۰ بود که سیمین وارد زندگی پدرمان شد و پدرمان با او به صورت صیغه‌ای ازدواج کرد بعد از چند سال مادرمان به صورت توافقی از پدرمان جدا شد و ما هم با مادرمان زندگی می‌کردیم. در این مدت با پدرمان ارتباط داشتیم و او را می‌دیدیم اما سه سال است که هر بار به سراغ پدرمان می‌رویم سیمین می‌گوید او به خارج رفته است و با کسی هم در تماس نیست امکان نداشت پدرمان جایی برود و به ما خبر ندهد او اصلاً درباره خارج‌رفتن صحبت هم نکرده بود».

ماموران، سیمین را برای به‌دست‌آوردن اطلاعات بیشتر مورد بازجویی قرار دادند. او گفت: «سال ۸۰ بود که شوهرم رحیم به اتفاق همسر اولش به خواستگاری من آمد و ما به صورت صیغه‌ای با هم ازدواج کردیم چهارسال بعد همسر اول شوهرم که با من خیلی بد شده بود از او جدا شد و رفت. رحیم هم من را عقد دایم کرد چون ما یک بچه داشتیم. بعد از آن بچه‌هایش دیگر سراغش نیامدند و هیچ خبری از آنها نشد. شوهرم از این موضوع ناراحت بود اما به روی خودش نمی‌آورد تا اینکه سه‌سال قبل گفت می‌خواهد برای کار به خارج برود. مبلغی پول در بانک گذاشت تا سود آن را بگیرم و امرار معاش کنم. از آن به بعد هم دیگر با من تماس نگرفته و نمی‌دانم جلسه».

این زن گفت: «شوهرم قبلاً هم به ژاپن رفته بود و مدتی در آنجا کار می‌کرد. او به من گفت این بار نیز از ترکیه به ژاپن می‌رود. البته شوهرم در این مدت نه پولی برایم واریز کرده و نه تماسی داشته است و من دقیقاً نمی‌دانم او کجاست».

بررسی زندگی شخصی این زن فاش کرد او از مدتی قبل با شوهرش اختلافات شدیدی پیدا کرده بود و حتی کار به درگیری رحیم با خانواده همسرش کشیده شده و رحیم یکی از برادران سیمین را کتک زده و از خانه بیرون کرده بود. ماموران همچنین متوجه شدند خودرویی که به نام مقتول است توسط پلیس توقیف شده است. آنها وقتی در این خصوص تحقیق کردند فهمیدند خودرو در اختیار مردی به نام احمد بود. به همین دلیل احمد مورد بازجویی قرار گرفت و اعتراف کرد توسط سیمین و مردی

حوادث

مرد جوان، قربانی نقشه همسر

قضات دیوانعالی کشور حکم همسر مقتول را با وجود ادعای بی‌گناهی تایید کردند



بی‌گناه

به نام شایان اجیر شد تا رحیم را بکشد و این خودرو هم دستمزدش بود. احمد گفت: من با شایان دوست بودم او به من گفت زنی به نام سیمین می‌خواهد شوهرش را بکشد و گفته هرکسی قبول کند این کار را انجام بدهد به او هشت‌میلیون تومان دستمزد می‌دهد. من هم قبول کردم روز حادثه سیمین و شایان، رحیم را که مردی مسن بود به باغ برادر من آوردند وقتی با ماشین وارد باغ شدند من دست‌وپای رحیم را بستم و با طناب خفشاک کردم. آنها جسد مقتول را با ماشین خودش بردند قرار شد شایان جسد را در جاده‌ای دورتر از کرج رها کند. آنها بعد از اتمام کار ماشین را به عنوان دستمزد به من دادند» شایان و سیمین پس از ثبت اعترافات احمد بازداشت شدند و مشخص شد آنها از سال‌ها قبل با هم رابطه داشتند و همین رابطه هم انگیزه‌ای برای اختلاف و قتل

رحیم بود. سیمین که همچنان سعی داشت واقعیت را پنهان کند به ماموران گفت: «من هیچ نقشی در این قتل نداشتم شوهرم گفته بود به خارج می‌رود و من اصلاً خبر نداشتم او با کسی اختلاف دارد.»
وقتی فهرست مکالمات تلفنی شایان و سیمین گرفته شد و به اثبات رسید که آنها با هم رابطه داشتند سیمین ادعای تازمی را مطرح کرد و گفت: «بارها دخترم را تهدید کردند و گفتند او را می‌فرستیم جایی که شوهرت رفته است من هم مجبور شدم ماشین رحیم را به آنها بدهم. وقتی ماشین توقیف شد چون پلیس به دنبال جزئیات بود ترسیدم برای آزادکردن آن به پارکینگ بروم چون ماشین به نام شوهرم بود و وکالتی آن را به احمد منتقل کرده بودم»

سیمین در حالی اتهام قتل را انکار می‌کرد که شایان هم به جرم خود اعتراف کرد و پرونده برای محاکمه به شعبه ۷۱ دادگاه کیفری استان تهران ارسال شد. در جلسه رسیدگی به این پرونده بعد از اینکه نماینده دادستان درخواست خود را خواند و اولیای‌دم خواستار مجازات قصاص شدند احمد در جایگاه قرار گرفت و یکبار دیگر گفته‌های خود را درباره قتل تکرار کرد. او گفت سیمین و شایان وی را اجیر کرده بودند. متهمان دیگر در دادگاه دخالت در این قتل را قبول نکردند. در نهایت هیات قضات احمد را به‌دلیل ارتکاب قتل به قصاص و به اتهام سرقت به سه‌سال حبس و شلاق محکوم کردند. دو متهم دیگر نیز به‌دلیل معاونت در قتل به ۱۵سال حبس محکوم شدند. همچنین شایان به‌خاطر سرقت به سه‌سال حبس و پنج‌سال تبعید محکوم شد. سرانجام این احکام به‌جز مجازات سرقت در دیوانعالی کشور مورد تایید قرار گرفت و از آنجایی که اتهام سرقت دو متهم مورد ایراد دیوانعالی قرار گرفت، پرونده برای رسیدگی مجدد به شعبه ۷۴ دادگاه کیفری فرستاده شد. روز گذشته قرار بود شایان و احمد یکبار دیگر به اتهام سرقت محاکمه شوند که به‌دلیل اعزام‌نشدن از زندان وقت جلسه تجدید شد.

پسرعموم خواستم مراقب امیر باشد تا خودم برای خرید مواد مخدر بیرون بروم اما وقتی برگشتم دیدم امیر مرده است، ما جسد را با ماشین مقتول از خانه بیرون بردیم و در جاه انداختیم» پسر عموی مجید نیز در بازجویی‌ها اتهام قتل را انکار کرد و گفت: «وقتی مجید مواد خرید و برگشت با امیر درگیر شد و من با دیدن این صحنه از خانه بیرون رفتم و هیچ نقشی در ماجرا نداشتم» در این میان مریم در اعترافش گفت: «بعد از آنکه شوهرم خانه را ترک کرد امیر با ما درگیر شد پسرعموی مجید هم دهان او را پر از دستمال کاغذی کرد. دقایقی بعد شوهرم برگشت و به اتاقی که امیر در آنجا زندانی بود رفت و ناگهان فریاد کشید او مرده است.»بنابر این گزارش با وجود گذشت دو سال از این جنایت تحقیقات برای افشای حقیقت همچنان ادامه دارد.

معمای جنازه‌های در چاه

متهمان قتل را گردن یکدیگر می‌اندازند

قرار گرفتند. مجید در این مرحله از تحقیقات گفت: «مدتی بود که فهمیده بودم مردی به صورت تلفنی برای همسر صیغه‌ای من مزاحمت ایجاد می‌کند به همین دلیل تصمیم گرفتم از آن مرد انتقام بگیرم. از مریم خواستم او را به خانه بکشاند. آن روز خودم گوشه‌ای پنهان و وقتی امیر وارد خانه شد با وی درگیر شدم. او در جریان دعوا با چاقو زخمی شد. سپس دست و پایش را به صندلی بستم و به پسرعموم تلفن زدم تا خودش را برساند. او وقتی رسید از من خواست امیر را رها کنم اما من گفتم موضوع ناموسی است. از

زنی به نام مریم در ارتباط بود. افشای این موضوع سبب شد مریم بازداشت شود. مریم ابتدا ادعا می‌کرد بی‌گناه است و از سرنوشت امیر خبر ندارد اما سرانجام اسرار قتل او را برملا و شوهرش به نام مجید و پسرعموی وی را به‌عنوان متهمان دیگر معرفی کرد. دستگیری او در مرد جوان پرونده را به مرحله‌ای تازه رساند و مشخص شد متهمان بعد از کشتن امیر جنازه او را در چاه انداخته‌اند. به این ترتیب گروهی از ماموران سراغ چاه موردنظر رفتند و توانستند جسد را از آنجا بیرون بیاورند. سپس متهمان مورد بازجویی تخصصی

رسول از مرگ فاصله گرفت

همین دلیل خانواده این جوان از مردم درخواست کمک کردند. در نهایت مبلغ ۵۰۰میلیون تومان توسط افراد نیکوکار فراهم شد. خانواده رسول نیز ۰۰۰میلیون تومان تهیه کردند. این مبلغ دیروز به پدر مقتول پرداخت شد و وی اعلام



گذشت خود را به صورت رسمی اعلام کرد و این موضوع در شعبه اول اجرای احکام دادرسی اصفهان به ثبت رسید. در حال حاضر تالاشی‌ها برای تهیه بافتی مبلغ و جلب رضایت مادر مقتول ادامه دارد. مادر مقتول گفته است قصد دارد با مبلغی که دریافت می‌کند حسینی‌ه بسازد.

پنج قاره	
شد. وی افزود: عملیات پیچیده خنثی‌سازی و انهدام بمب توسط گروه‌های تخریب مهمات اداره حفاظت غیرنظامی فدراسیون بوسنی‌هرزگوین در روزهای آینده انجام می‌شود. باران جان ۲۳ چینی را گرفت ● شینهوآ:وزارت امور مدنی چین اعلام کرد در پی بارش‌های سهمگین در این کشور دست‌کم ۲۳ نفر جان باختند و شش‌نفر نیز مفقود شدند. کمیته ملی مقابله با فجایع طبیعی چین نیز اعلام کرد بیش از یک‌میلیون و ۴۰۰هزار نفر تحت‌تاثیر بارش‌های سهمگین قرار گرفته و ۲۶هزار نفر نیز بی‌خانمان شده‌اند. احتمال دستکاری در کابین خلبان هواپیمای مالزی ● تلگراف: بازرسان پرونده هواپیمای مفقودشده مالزی می‌گویند بررسی‌های جدید نشان‌دهنده احتمال دستکاری شدن سیستم‌های کابین خلبان است. گزارش منتشرشده از سوی بازرسان این پرونده حاکی از آن است که هواپیمای بوئینگ ۷۷۷ در ابتدای پرواز به شکل مرموزی دچار قطعی برق شده که به گفته کارشناسان می‌تواند بخشی از اقدام صورت‌گرفته برای جلوگیری از شناسایی اراد باشد. همچنین واحد دینای ماهواره‌ای هواپیما کمتر از ۹۰دقیقه پس از بلندشدن هواپیما از پایتخت مالزی به مقصد پکن درخواست غیرمنتظره برقراری ارتباط با یک ماهواره را داشت. در این گزارش آمده است این درخواست برای برقراری ارتباط از بروز اختلال الکتریکی در کابین هواپیما ناشی می‌شود. اداره امنیت حمل‌ونقل استرالیا در گزارش خود آورده‌است درخواست برقراری ارتباط در میانه پرواز غیرعادی و غیرمعمول است.	

کشف ۳۰ جسد در قایق مهاجران

● **بی‌بی‌سی:** نیروی دریایی ایتالیا ۳۰جسد را در قایق ماهیگیری حامل صدها مهاجر کشف کرد. این قایق ماهیگیری در حالی بین سیسیل و ساحل آفریقای‌شمالی متوقف شد که صدها مهاجر و ۳۰جسد داخل آن بود. این مهاجران جان خود را بر اثر خفگی از دست داده بودند.

تیراندازی خونین در شیکاگو

● **ایرنا:** تیراندازی‌های جداگانه در محله‌های مختلف شهر شیکاگوی آمریکا، دست‌کم یک کشته و ۱۱زخمی برجا گذاشت. پلیس می‌گوید، باندهای تبهکار و سوداگر مواد مخدر احتمالاً مسؤول این تیراندازی‌ها هستند. خشونت مسلحانه در شیکاگو به معضل اجتماعی بزرگی مبدل شده و به دلیل وجود باندهای جنایتکار در برخی مناطق فقیرنشین این شهر، میزان خشونت مسلحانه در آن بالاتر از شهرهای دیگر آمریکاست.

کشف بمب ۵۰۰ کیلویی جنگ جهانی دوم

● **ایرنا:** بمب منفجرنشده از جنگ جهانی دوم به وزن ۵۰۰کیلوگرم در سارایوو کشف و برای انهدام به منطقه امن منتقل شد. رییس اداره حفاظت از غیرنظامیان در بخش فدراسیون بوسنی‌هرزگوین گفت: این بمب که در جنگ‌جهانی دوم از هواپیما پرتاب شده بود در نزدیکی خانه‌ای در سارایوو کشف شد. وی افزود: این بمب با قدرت تخریبی بالا، ۱/۵متر طول، نیمه‌تر قطر و ۵۰۰کیلوگرم وزن دارد. سولواک گفت: به محض کشف این بمب، ساکنان مناطق مسکونی تا فاصله ۳۰۰متری محل بمب تخلیه شدند. همچنین به‌دلیل موارد ایمنی، در هنگام انتقال بمب، تردد وسایل نقلیه در شهر ممنوع

رخداد

مرگ ۳ قاچاقچی

در درگیری با پلیس

● **پلیس خبر:** سه شرور مسلح در درگیری با پلیس کشته شدند و یک‌تن موادمخدر از آنها کشف شد. سردار حسین چناریان، فرمانده انتظامی استان کرمان در تشریح این خبر گفت: پلیس ضمن شناسایی اشرار مسلح در منطقه شوره‌گز شهرستان قلعه‌گنج با آنان درگیر شد. وی اظهار کرد: در این درگیری که بیش از یک‌ساعت به طول انجامید ماموران انتظامی موفق شدند سه‌نفر از اشرار مسلح را به هلاکت برسانند و دونفر از آنان را دستگیر کنند. سردار چناریان گفت: در این عملیات قریب به یک‌تن تریاک به‌همراه تعدادی سلاح ممنوعه نیمه‌سنگین به دست آمد. وی در ادامه بیان کرد: همزمان، تیم دوم از ماموران انتظامی در کهنوج نیز ضمن شناسایی محموله سنگین موادمخدر، کاروان خودرویی حامل موادمخدر را متوقف کردند. وی خاطرنشان کرد: در این عملیات، پلیس ضمن کشف یک‌تن موادمخدر از نوع تریاک، سه خودرو را توقیف و سه قاچاقچی را دستگیر کردند.

اخاذی با تهدید به انتشار عکس

● **فارس:** جوانی که با دراختیارداشتن عکس شخصی از چند زن و تهدید به انتشار عکس‌ها، از آنان درخواست غیراخلاقی داشت، توسط پلیس فتای سیستان‌وبلوچستان دستگیر شد.رییس پلیس فتای انتظامی استان سیستان‌وبلوچستان در این‌باره گفت: در بازه زمانی حدود یک‌ماه چند زن به این پلیس مراجعه و اظهار کردند مرد جوانی با مشخصات جعلی وارد گروه چت آنان شده و عکس‌های شخصی آنان را آپلود کرده و با تهدید آنها به انتشار عکس‌ها در شبکه‌های اجتماعی درخواست برقراری رابطه غیراخلاقی دارد. سرهنگ سید محمد حسینی‌پور ادامه داد: با تلاش ماموران مدارک مستدل جمع‌آوری و متهم شناسایی و احضار شد.

وی گفت: متهم بعد از دستگیری ضمن اظهار ندامت، به جرمش اعتراف کرد و پس از تشکیل پرونده به مرجع قضایی معرفی شد.

دستگیری داماد و پدرزن سارق

● **باشگاه خبرنگاران:** فرمانده انتظامی نیشابور از دستگیری داماد و پدرزن سارقی خبر داد که به یک دامادری دستبرد زده بودند. سرهنگ سیدحسن حسینی گفت: تیمی از ماموران مبارزه با سرقت پلیس آگاهی در پی سرقت احشام از یکی روستاهای بخش زیرخان شهرستان نیشابور، دستگیری سارقان را دستور کار خود قرار دادند. وی بیان داشت: ماموران پس از بررسی صحنه سرقت و یک‌سری کاراطلاعاتی به فردی سابقه‌دار مظنون شدند و پس از جمع‌آوری مستندات لازم در این خصوص او را با هماهنگی مقام قضایی دستگیر کردند.

فرمانده انتظامی نیشابور ادامه داد: متهم در بازجویی‌های به عمل آمده با مشاهده ادله و مستندات پلیسی به دو فقره سرقت احشام با همدستی پدر همسرش و شخص دیگری از اهالی روستا اعتراف کرد که بلافاصله دو متهم دیگر نیز دستگیر شدند. حسینی با اشاره به کشف ۶۵ راس از احشام سرقت شده از مخفیگاه متهمان، بیان کرد: متهمان پس از بازجویی‌های تکمیلی با تشکیل پرونده راهی دادسرا شدند

رعایت نکردن اصول ایمنی خودرو را به آتش کشید

● شرق: شارژ غیراصولی مخزن گاز خودرو سواری و کشیدن سیگار توسط راننده، باعث آتش‌گرفتن خودرو سواری شد. ستاد فرماندهی آتش‌نشانی تهران با دریافت خبر وقوع این حادثه بلافاصله آتش‌نشنان را به محل حادثه در خیابان حصارک اعزام کرد. به گفته محمد طالش‌خان، فرمانده آتش‌نشنان اعزامی به محل حادثه شارژ دستی و غیراصولی مخزن گاز خودرو سواری دوگانه‌سوز در مجاورت خیابان و کشیدن سیگار توسط راننده ۳۸ساله در مجاورت خودرو باعث انفجار و شعله‌وری کامل خودرو سواری شده بود.

وی گفت: آتش‌نشنان در زمانی کمتر از دو دقیقه خود را به محل حادثه رساندند و با به کارگیری تجهیزات خاموش‌کننده، شعله‌های آتش را که از خودرو سواری را دربر گرفته بود مهار و خاموش کردند. سپس راننده خودرو را که از ناحیه دو دست و صورت دچار سوختگی شده بود برای مداوا تحویل عوامل اورژانس دادند. وی علت حادثه را نشت گاز از اتصالات غیراصولی و کشیدن سیگار در مجاورت خودرو دانست.

بریده‌اخبار

فرمانده انتظامی سیستان وبلوچستان درباره وضعیت شمشیرباز سابق تیم ملی و دوستش که گروگان گرفته شده‌اند، گفت: پلیس آگاهی پیگیری این موضوع را برعهده دارد و در این زمینه اطلاعات خوب و قابل قبولی به دست آورده‌است. صاعده در روستایی در شهرستان بستان آباد جان جوانی ۱۰ساله را گرفت.	
--	--